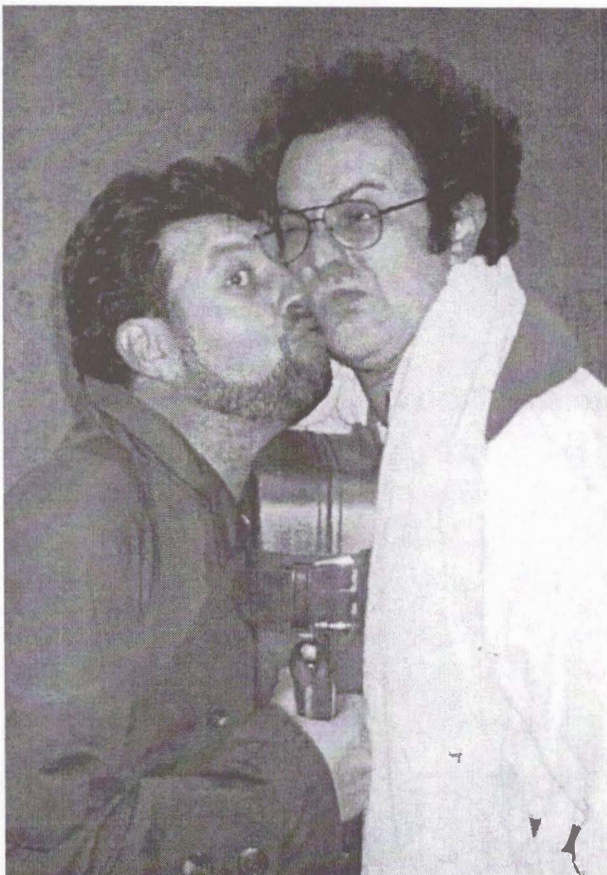

de carusel, în care actorii se angajează cu poftă și, nu de puține ori, cu efecte reale de bună dispoziție. Călin Chirilă, de pildă, a cărui amintire în *Tipătescu* ne-a lăsat imaginea unui ins apatic și blazat, e aici exuberant și în vervă, exploziv în reacții, în permanentă mișcare și cu savoarea replicilor rostite. Tânăra Diana Ignat are prilejul de a reda două chipuri contrastante, al *soției* marcate de griji și al *prietenei* seducătoare, probă de virtuozitate pentru orice actriță, pe care o rezolvă cu tact și naturalețe. *Prietenul* compozitorului e Daniel Busuioc, candid și masiv, care dă exact esența personajului, numai că e îndemnat de regie la un diapazon exagerat de ton și joc de la prima apariție, ceea ce face cam neverosimilă situația, stridentă și uneori neinteligibilă. E o inabilitate a actorilor care montează ei înșiși, în a crea și gradația situațiilor, astfel încât să evite capcana unui început foarte sus, în forță, care nu mai poate duce apoi mai sus, în logica acțiunii, că nu mai are unde.

Farmecul jocului îl dă compoziția Mihaelei Arsenescu Werner, secretara compozitorului și autoarea scrisorilor care complică intriga și-l scot în cele din urmă din „belea”. Mică și sprintenă, cu ochii vii și mișcări agile, personajul ei e peste tot și parcă dirijează itele din umbră, cu haz și înțelepciune, iar felul cum grasează replicile, cu savoare și distincție, îi dă o aură de noblețe, iar spectacolul, un licăr de spiritualitate.

Teatrul Național „Vasile Alecsandri” Iași, Sala Studio – *Fii cuminte, Cristofor* de Aurel Baranga. Directia de scenă: Liviu Manoliu. Dans: Dana Coșeru. Distribuția: Mihaela Arsenescu Werner, Călin Chirilă, Diana Ignat, Daniel Busuioc. Premiera: stagiunea 2000-2001.

Călin CHIRILĂ și Daniel BUSUIOC

„Toapele” lui Puși

În spectacolul lumii înconjurătoare, Puși (Dumitru) Dinulescu e el însuși un spectacol. „*Lumea se cam teme că eu fac mereu misto* – spune el – dar *mistoul e pentru români ca tangoul pentru argentinieni și samba pentru brazilieni*”. Cam așa ar fi, dacă ne gândim la legănarea pe niște valuri neprielnice ale vremurilor când

românii trebuiau să fure o gură de aer ca să trăiască. „*Pusi Dinulescu a fost, este și va rămâne un mare trăsniit simpatic în tot ce a scris*”, astfel îl prezintă un profesor universitar din Craiova, sintetizând în două cuvinte omul și opera. Pentru că Puși a scris din 1966 în toate genurile literare, versuri, proză, dramaturgie. A fost premiat de Asociația Scriitorilor din București pentru volumul de povestiri *Linda Belinda* în 1979, de Uniunea Scriitorilor pentru romanul *Îngerul contabil* în 1998 și de Editura Nemira pentru piesa *Bani de dus, bani de-tors* în 1999, editate într-un volum, alături de *Casa cu țoape*. A mai scris și alte piese, publicate în „*Vatra*” și „*Arlechin*”; i s-au reprezentat două, *Dresură de porumbei* la Turda în 1986 și *Meandrele vieții* la Bărlad în 1989. Publică în 2002 doar cele menționate în volum, preferând condiția de perpetuu debutant: „*Spuneți-mi dom'le, care dramaturg a mai fost în stare să se lepede de toate piesele lui?... Numai eu. Săracul!*” Piesa premiată stă din 2001 într-un „sistem” de lecturi și referate, nedecis încă, la un important teatru bucureștean, iar *Casa cu țoape* are, după 24 de ani, șansa să fie reprezentată în premieră absolută la Teatrul Național din Craiova, după o încercare eșuată în 1982 la Bacău, tot în regia lui Mircea Cornișteanu.

A început s-o scrie într-o noapte, în 1979, după o discuție cu Teodor Mazilu care susținea că „omul nu-și caută fericirea”. Probabil că în replică la punctul de vedere al lui Mazilu, pentru că „puhoiul de pagini” scris atunci într-o noapte exprimă mai mult sugestia unui năduf din perspectivă contrarie, despre care Puși nu ne dă amănunte. Doar precizări privind metamorfoza textului, din care n-ar mai fi rămas în versiunea actuală decât titlul. Și după premieră, neconcordanțe între textul publicat și cel jucat, ba chiar și în structura celui publicat, al cărui final Puși mi-l semnaleză cam la jumătatea părții a doua. *Țoapele* ar fi șase personaje care se perindă printr-un apartament de bloc „*jegos, în care toate curg, toate se*

Tamara POPESCU și Ion COLAN

înfundă” – gazdele, *Onel* și *Georgeta Popescu*, vecinii, *Matei* și *Emilia Frunzuliță* (administratorul și consoarta), *Sandu Borăscu* (urât apelativ... Don Juan cu aere de intelectual, mitocan și brutal) și nou-venita *Viorica Găoază* (nepoata *Georgetei*, moldoveancă prostituată de la țară). *Onel* învârte niște afaceri în Pakistan cu mațe de oi, lână și bumbac, e plin de bani „c-am știut ce să fac, dac-a venit iar burghazia”, precum *Manole* din piesa cealaltă, american de origine română care-și petrece concediul la mare, la Vama Veche, cu o jună mult mai tânără. Pentru ei și personajele din preajmă, viața se reduce la două preocupări principale – banii și amorul. Amorul trăit ca zbunguală erotică, într-o nestatornicie care-i face pe ei înșiși să nu mai știe cu cine sunt, o *cățelăreală* cum spune juna, certificând mirarea *Vioricai* că „*răpidi di cur mai i șî mătusa ista a me!*” (parafrază cu haz la populara „rea de muscă”). Nestatornicie lăsată de capul ei de însuși autorul, care se amuză parcă trimitându-i întruna în mare în prima piesă, iar în apartamentul celeilalte perindându-i cam ca la gară numai pentru asta. Le ridiculizează, desigur, metehnele și limbajul, se întrevăd afinități cu verva satirică din *Gaitele* de Kirilescu, înclinația parodică a lui Băieșu, fanatismul grotesc din piesele lui Mazilu, într-o manieră proprie, jovială unde ingeniozitatea și nonșalanța se îmbină în crearea unui joc de comedie bufă. Cu volubilitate de farsă, săgeți satirice, truculență a limbajului și virtuale fantezii teatrale care surprind prin neprevăzut – transformarea personajelor în fantome în *Casa cu țoape*, pietrificarea lor în interferență de timp în *Bani de dus, bani de-ntors*. Le concurează cu îndemănare, le dă câte o sugestie de dramă (promițătoare în autocompătimirea *Georgetei* – „am fost un fluture și am ajuns o omidă”), contraste pitorești în mediul conturat (rusoaica *Ludmila* în *Bani de dus*, moldoveanca *Viorica* în *Casa cu țoape*) creează pasaje de adevărată virtuozitate literară cu descântecele *Vioricai*, de haz uluitor la lectură (parcă improprii în rostire scenică, lungite cum sunt). „*Mistoul*” lui Puși are adresă reală la moravurile derizorii și limbajul agramat al lumii suburbane, deconectează, stârnește râsul, dar și un revers asupra propriei lucrări care cade în cursa exceselor licențioase și pierde șirul acțiunii în scene gratuite ce produc confuzie și nu-și mai regăsesc punctul terminus.

Șovăială care afectează și spectacolul craiovean. Regizorul Mircea Cornișteanu l-a compus cam expeditiv, cu o distribuție căreia, cu o excepție, nu-i putem găsi neconcordanțe. *Georgeta* e Tamara Popescu, actriță ce a creat cândva un savuros personaj mazilian în *Mobilă și durere* și aduce câteva accente și în cel de acum; *Onel* e Ion Colan, masiv și grobian, în linia de brutalitate a textului; *Sandu* e Mihai Arsene, detașat în aere de fals intelectual și cu porniri de mitocan sadea; *Viorica* e Geni Macsim care creează un portret ingenios de prostituată deșteaptă cu uimiri naive de tot hazul; *Emilia* e Leni Pințea-Homeag, cu autentică alură de mahalagioaică. Distribuirea lui Nicolae Poghirc în *Matei* mi se pare o clovnerie, contrastul fizic cu consoarta și impulsurile erotice către gazdă frizând mai degrabă un handicap patologic. Supărătoare e, însă, linia generală de vulgaritate care nu se substituie unei tonalități modulate cu teatrală ironie, ci se instalează ca o „țopă” propriu-zisă în casa vizată, nu elucidează confuzia și țopăie inconștient în sunete stridente de manele care o entuziasmează. Și Ion Colan, și Leni Pințea și mai ales Tamara Popescu aveau date care să sublinieze o detașare ironică de isteria gălăgioasă instaurată, gen – știu eu? – Octavian Cotescu în personajele lui Mazilu și Băieșu, mimând perplexitatea comică. N-a fost să fie.

Teatrul Național din Craiova: Casa cu țoape de Puși Dinulescu. Regia: Mircea Cornișteanu. Decoruri: Viorel Penisoară-Stegaru. Costume: Klara Labancz. Distribuția: Ion Colan (*Onel*), Tamara Popescu (*Georgeta*), Nicolae Poghirc (*Matei*), Leni Pințea-Homeag (*Emilia*), Mihai Arsene (*Sandu*), Geni Macsim (*Viorica*), Cristian Petec, Doru Fierbințeanu (*Fantomele*). Premiera: 25 ianuarie 2003